

ROLAND

PERSSON

I sina realistiska skulpturer av silikon arbetar Roland Persson med teman som liv, död och förgängelse. I vår ställer han ut på Färgfabriken. Bo Madestrand träffade honom i ateljén.

AV BO MADESTRAND

Diva
Silik
Art
Finl

DET ÄR NÅGOT lurtt med realismen. Ju mer övertygande och naturtrogen en avbildning är, desto mer ointressant blir den. En exakt kopia av ett äpple i keramik, plast eller glas säger ingenting om verkligheten som vi inte redan vet.

Youtube är fullt av skickliga hantverkare som kan skapa häpnadsväckande realistiska föremål av snart sagt vad som helst – tvål, frigolit, glass, margarin, you name it.

Det är fascinerande att betrakta, men när de är klara och stolt visar upp sina perfekta avbildningar lämnar resultatet bara en känsla av tomhet i kroppen.

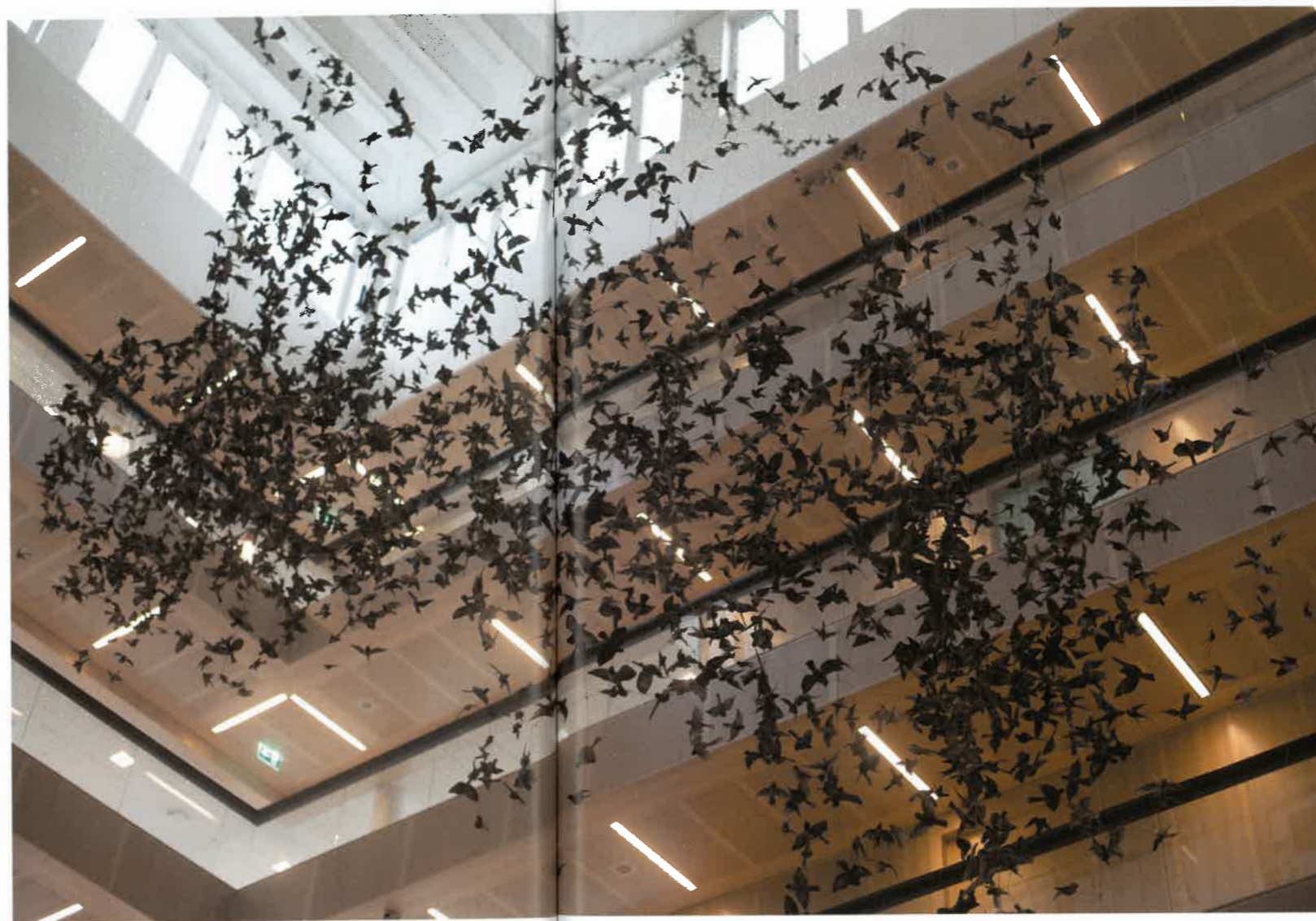
Ett realistiskt konstverk får med andra ord inte vara för realistiskt. Det måste ha något som spräcker illusionen, en skevhet eller imperfektion som åstadkommer den osäkerhetskänsla hos betraktaren som psykoanalysens fader Sigmund Freud beskrev som *unheimlich* – kuslig, skrämmande.

Samtidigt måste det vara tillräckligt perfekt för att väcka vår nyfikenhet och få oss att acceptera illusionen. Vi fattar ju att trollkarlen luras, men inte på vilket sätt.

I detta vibrerande tillstånd mellan realism och magi arbetar skulptören Roland Persson. Hans verk består ofta av avgjutningar av djur, växter och vardagliga föremål i silikon, ett material vi förknippar med allt från mobilskal till bröstimplantat. Innan det stelnar har sili-

»JAG FÖRSÖKTE GJUTA AV EN MÅNET, JAG HÖLL PÅ I MÅNADER MEN DET GICK ÅT HELVETE, DET VAR HELT OMÖJLIGT ATT FÅ DEN TILL NÅGOT ANNAT ÄN EN GELÉKLUMP, OCH NÅGON GÅNG SKULLE JAG VILJA GJUTA AV EN VAL«

Roland Persson i sin ateljé, 2024.

Remorse From Far Away, 2021. Silikon och mixed media.

konet en geléartad, geggig konsistens, i fast form är det stabilt men fortfarande mjukt och tånjbart – lite som örönsnibbar eller näsbrosk.

Det är undanlidande, varken riktigt hårt eller riktigt mjukt, och därmed perfekt lämpat som råmaterial för den som vill sätta perceptionen i gungning. I Roland Perssons händer får det ge form åt allt från elefanter i naturlig storlek till bläckfiskar, kaktusar, vattendunkar och glasburkar, till och med en bucklig Volvo 240.

Alla laddade med ett freudianskt obehag, som om de klivit ur nattens drömmar och fått fysisk form framför våra ögon. Naturen, som Persson skildrar den, är aldrig oskyldig, gullig eller pittoresk, den ruvar på dolda hemligheter, aggressioner och känslor som vi inte riktigt kan sätta ord på.

KREATIVT KAOS RÅDER

Roland Perssons arbetsplats, i en gammal industrilokal i Sickla, ger samma intryck av lätt obehag. Den är ett kaos av gipsformar, halvfärdiga verk, verktyg, plankor, flyttlådor, madrasser, sopsäckar, pappmuggar med pigment, hinkar, allt täckt av ett lager vitt slipdamm. Det liknar lika mycket en brottsplats som en ateljé.

Vi slår istället oss ner i sambon och medskaparen Sofia Olanders ateljé, några meter bort i korridoren, där det passande nog också finns en säng som lika gärna kunde fungera som en psykoanalytikers divan – på trots mot dagens kritiska debatt är Persson fortfarande starkt influerad av Freuds teorier om dödsdrift, aggression och sexualitet.

– Jag har läst en del Freud och andra som tänkt till om det undermedvetna och gått ansenliga timmar i psyko-terapi, det har varit viktigt för mig. Jag är inte intresserad av idolskapet runt Freud, men hans teorier om exempelvis dödsdriften har hjälpt mig att förstå saker om mitt eget liv och om samhället. Jag gjorde faktiskt en installation med bland annat en kopia av Freuds divan i silikon till en utställning i Norrtälje en gång. Nu ingår den i Åbo konstmuseums samling. Jag kopierade mönstret i klädseln, men med en liten skevhet, det stämmer inte helt överens med originalet. För att ett verk ska framstå som realistiskt räcker det ibland med att en detalj är bra nog, så köper man illusionen.

I sina verk använder sig Roland Persson av aggressionen som ett verktyg, säger han. Det kan ta sig uttryck i oroväckande och starka verk, som en avgjutning av hans egna tatuerade armar som huggits av strax nedanför

The Meeting, 2017, Silikon och målad brons. Täby kommunhus. Fågelmolnet består av 2500 nordiska småfåglar i silikon.

AKTUELL UTSTÄLLNING

Roland Perssons stora separatutställning på Färgfabriken (Stockholm) visas 5 april – 15 juni i år.

armbågarna och placerats på en madrass, eller en styckad naken kropp omgiven av duvor.

– Den skulpturen kom till efter att jag var med om en olycka där en av mina lungor punkterades, och jag var nära att dö. Den är nog det mest brutala jag gjort, den var ett sätt att hantera en dödsångest som jag upplevde. Jag gillar att se hur det går runt i skallen på folk när de ser på ett sådant verk.

Om man vill hitta en konsthistorisk artfrände till Roland Persson ligger amerikanen Edward Kienholz nära till hands. Hans skulpturer bygger på samma giftiga mix av smutsig realism och dödsångest – se till exempel skulpturen *Mentalsjukhuset* från 1966 i Moderna museets samling.

Men här finns också en filmisk kvalitet, som för tankarna till regissörer som David Cronenberg, Peter Greenaway och David Lynch. Man kan även ana ett släktskap med HR Gigers illustrationer, de som lade grunden till Alien-filmernas blandning av sex, våld och fysiskt äckel.

– Jag är inte vansinnigt intresserad av science-fiction, mina verk handlar mer om det undermedvetnas påverkan på vårt dagliga liv och våra drifter. Men Andrej Tarkovskijs filmer *Stalker* och *Solaris* har varit väldigt viktiga för mig. De har en ton som jag gärna vill komma åt i mina verk.

Schlaraffenland, 2001, Offentlig skulptur av målad brons, Johan Enbergs torg i Solna. Kuddarna är från hans mamma, som hade en handarbetsaffär. De är gjutna efter äkta förlagor.

Men allt är inte våld och obehag i Roland Perssons värld. I sina många offentliga verk arbetar han ofta i en melankolisk, poetisk och surrealistisk anda, som i den trave av broderade och mönstrade kuddar i brons som ligger i en hög utanför Västra skogens tunnelbanestation i Solna.

Det är ett verk som blivit närmast folkkärt, konstaterar han lite förundrat:

– Jo, det är tydligen omtyckt bland dem som bor i området. Grannarna bevakar det så att det inte ska bli utsatt för skadegörelse. Men man vet aldrig vart ett verk tar vägen, det går inte att styra vad folk ska tänka. Om någon tycker att det bara är en sketen hög med kuddar så får de göra det. Men min önskan är att även ett verk som kan upplevas som problematiskt ska sätta i gång tankar hos folk. Jag arbetar ofta platsspecifikt, utifrån en social och arkitektonisk utgångspunkt. I verket med kuddarna har jag jobbat med kontrasten mellan det mjuka och det hårda och velat föra in lite färg i förortsmiljön.

50 OFFENTLIGA KONSTVERK RUNT OM I NORDEN

Med närmare femtio offentliga verk i bagaget, såväl i Sverige som i Finland, har Roland Persson stor erfarenhet av att tävla i konst.

– Ja, nästan alla offentliga verk börjar med en tävling. Jag lägger ner väldigt mycket tid på skisser och idéarbetet. Jag prövar ofta tre eller fyra olika idéer innan jag förstår vad som är relevant för platsen. Jag arbetar på ett okonventionellt sätt, med brons som jag bemålar. Det blir mindre belastat så, det ser inte ut som ”konst” utan något som bara finns där. Det kan vara avväpnande och opretentiöst, samtidigt som det bråkar lite med folks för-

»I DETTA VIBRERANDE TILLSTÅND MELLAN REALISM OCH MAGI ARBETAR SKULPTÖREN ROLAND PERSSON«

Glace and Glory, 2016. Silikon och m ked media.

väntningar – är det ett konstverk eller bara en hög med kuddar?

I sitt arbete med brons och särskilt silikon försöker Roland Persson komma bort från handens uttryck. Genom att gjuta av föremål vill han slå hål på det egna, konstnärliga egot. Samtidigt utgår verken ofta från en personlig, politisk hållning.

– Det personliga uttrycket ska komma från huvudet, inte från handen. Jag är som ett barn på julafton när jag öppnar en gipsform och ser det gjutna silikonet för första gången. När jag gjuter av föremål uppstår en sorts realism, men det är inte det primära målet. När det realistiska uttrycket möter något stort uppstår nya tankar i huvudet på folk.

En viktig aspekt av Perssons arbete är det hårda, fysiska arbetet i ateljén. Vill han skapa en skulptur av en elefant eller häst måste han hitta en djurkropp och gjuta av den innan förruttnelsen sätter in.

– Ja, jag har försökt bygga skulpturer i lera och gjuta av dem, men det blir inte samma sak. Man förstår ett objekt bättre när man tecknar eller gjuter av det. Det är väldigt känslomt att arbeta med döda djurkroppar, när vi göt av en häst började en assistent som var med i arbetet nästan gråta, vi var alla väldigt tagna av situationen. För ett tag sedan försökte jag gjuta av en manet, jag höll på i månader men det gick åt helvete, det var helt omöjligt att få den till något annat än en geléklump. Och någon gång skulle jag vilja gjuta av en val.

Vad ska du visa på Färgfabriken i vår?

– Jag kommer att visa arbeten från de senaste 25–30 åren, och nya verk som jag arbetar med just nu. Jag vill göra en vacker och sammansatt utställning som kommer att handla om hur mänskliga beteenden uttrycks i naturen, med många naturliga element och kroppsliga artefakter och också hur vi förhåller oss till naturen och hur naturen svarar tillbaks. Det ska bli väldigt roligt. ◉

FOTO: NOORA LEHTONORI

STÅHL COLLECTION

CONTEMPORARY ART. NORRKÖPING. SWEDEN

ÖPPETTIDER
LÖRDAGAR: 11.00–16.00
ONSDAGAR 14.00–18.00
För program och information:
stahlcollection.se

KONST PÅ PAPPER! NY UTSTÄLLNING 2025!

MISSA INTE MÖJLIGHETEN ATT SE: AJARB BERNARD ATEGWA • LOUISE BOURGEOIS • LEE BAE • GEORG BASELITZ • MATS BÄCKER • MAURIZIO CATTELAN • SARA-VIDE ERICSSON • NAN GOLDIN • ANSELM KIEFER • BETH LAURIN • LARS LERIN • ROBERT LONGO • ÉVA MOSE • ROBERT MAPPLETHORPE • MARY MCCARTNEY • SIROUS NAMAZI • LAURE PROUVÉ • ROBERT RAUSCHENBERG • MARTA RUNEMARK • CINDY SHERMAN • JANNIS VARELAS • TRINE VIKEN • AI WEIWEI • FRANCESCA WOODMAN • ERWIN WURM ... OCH MÅNGA FÖR